

POBL VREIZH

NIV. 86
MEURZH 1977

2^L

Gourin, ur gêr varw (27-1-1977)

Pobl Vreizh

Gourin : 5000 bennag a dud, ha 5000 all ban tu all d'ar mor (ar re o deus ranket mont d'an Amerik da glask labour).

Abaoe pell zo eo rñset ar c'hanton deus e yaouankis (10 % en-neus kollet adarre etre 1968 ha 1975) hag erru eo dinerzhet evel kasi toud kantoniou kreis Breizh amañ gi-mañ.

Ar re yaouank o vont kuit da glask labour, pe o chom dilabour bar gêr, ar re gozh o tont war o c'his gant o retred... an traoù-se n'int ket newez... Un dra evelkent zo newez : ar c'hoant da chom, da labourad bar vro, ha da stourm ewid dont a-benn.

Ha p'eo bet gouiet e oa labourerien **Ouest Meubles** o vont da goll a labour (s. **Pobl**

Vreizh mis genver), Gourin, evel Skaer kent, zo bet dihanet da vewañ e-pad un dewezh.

Ma ne oa ket bernioù tud o vani festiñ d'ar yaou vintin (27 a vis genver), abalamour d'an amzer yen-put martese, sklaer oa diantaw meno ar sindikalisted o-deus komzet dirag an dud : ma talc'h antreprisoù **Breizh** da serriñ, al labourerien hag ar re yaouank da vont rout, ma talc'h al labourerien-douar da ziminuiñ (350 nebeutoc'h bar c'hanton en ur ober 6 vloaz, ha 10 yaouank nemedken enstalet ar bloaz mañ !), ar goñversañted, ha prestig ar skolærien, ah ay kuit da heul.

Setu emañ daw d'ar re-se

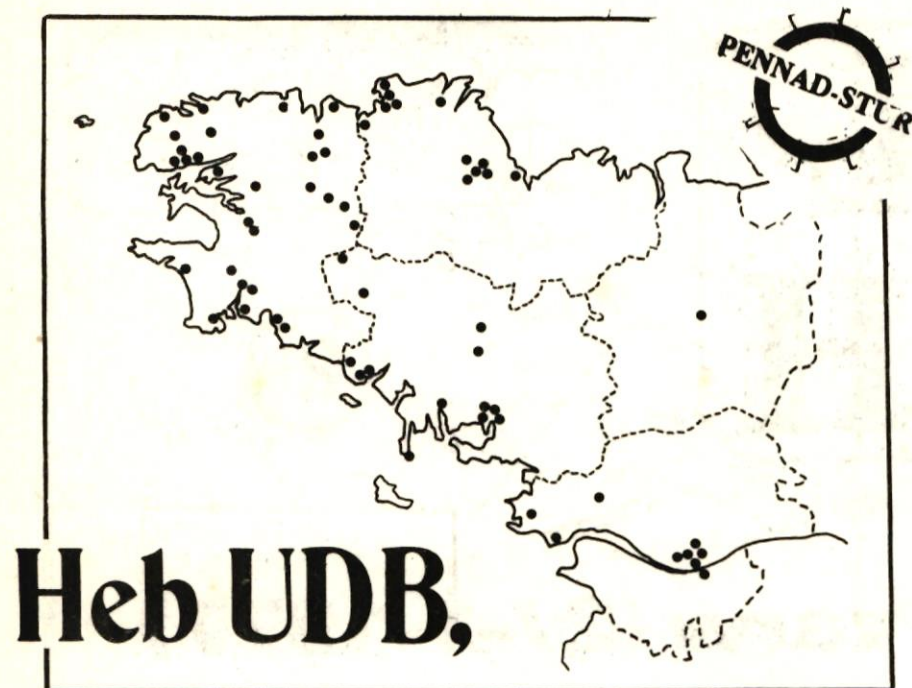
kerzhed dorn-ha-dorn ha reiñ sikour an eil d'egile ewid harzañ bro ha kêr Gourin a verwel. en em glewed ha kerzhed dorn-ha-dorn o-deus graet eta d'ar 27 a vis genver, ouvrierien, peisanted, skolærien ha koñversanted... med beteg ur serten poent, ha gwell-a-se martese ! Ar maer, hag e lostoù-gwen, ne oant ket deut ha rufuset en noa prestañ sonerezh kêr d'ar sindikajoù ewid ar meeting dirag e di-kêr («liberté, égalité, fraternité»)... Ya, gwell-a-se martese : sklærroc'h eo !

Ma eo daw unaniñ nerzhoù bew hag araokourien ar vro ewid derc'hel **Breizh** en he sav, n'eus ket afer «unvaniezh sakr» gant

tud a sikour ar gouarnamant a-hend-all da rñsiñ ar vro ha da vac'homañ al labourerien ! Soñj an **UDB** eo bepred !

Ha mad a rit, labourerien **Ouest meubles** a stourm da zifenn hoc'h usin ; ha gwir a larit, sindikalisted ar **CGT**, ar **MODEF**... o tisklêriañ eo politikel ar gudenn ha politikel an diskoulm. **UDB** Gourin he deus choaset mont war listenn an tu kleiz, da glask chañch penn d'ar vazh ba Gourin da gentañ, just a-walc'h. Lipañ tra 'peus d'ober eo sikour hon kabalerien da vont e-barzh : he a ouio difenn ha harpañ al labourerien !

F.F., Kreis-Breizh

Breizh ebed!

Gant ar gerioù-se eh echue unan eus pennadoù niverenn mis C'hwevrer diwezañ (sellit douzh **Pobl Vreizh** niv. 85, p. 3)... Garw, faro, rust, farsus pe lorc'hus e vo kavet ar gerioù-se gant lod martese. Ha koulskoude ? Daoust hag-eñ n'eo ket gwir ?

Dre vras ez eus 3 500 000 a Vretoned : n'eo ket **Breizh** ur vro didud tamm ebed, ha ma vefe nebeutoc'h a dud berniet tro-dro da **Baris**, ha ma vefe kavet labour ba'r vro, e vefe muioc'h c'hoazh a Vretoned en o bro.

Tost da 850 000 a dud e **Penn-ar-Bed**, tost da 950 000 e **Liger-Atlantel** : en desped d'an dilabour a welet bremañ, en desped d'an diouwer bras a industrioù (ur mank hag a zo kozh), ez eus tud a c'hell chom da labourad ha da vevañ en o bro **Vreizh**. Daoust ma kresk niver ar retretidi ha daoust ma tigresk niver ar vugaligoù hag iwe, dreist-oll, heni ar re an oad da c'hounid o boued, hag a rank partial, forzhig anehe c'hoazh...

Ma'z eus bet gwellaennoù war ar poent-mañ-poent, daoust hag-eñ n'eo ket a-drugarez d'an **UDB** un tamm bennag ? **13 vloaz** zo, hag hi isel he mouezh (ha mouget ouzhpenn, dre ma ne faot ket d'ar pennoù bras leuskel anehei da gomz war **FR 3**), **13 vloaz** zo, ema an **UDB** o roiñ da c'houd d'ar Vretoned pere eo kudennoù o bro, ha pere eo, war he meno-hi, an diskulmoù.

Un dra a-boues zo, hag e chomer sioul warnañ gant ar strolladoù politikel gall, re an tu kleiz hag all : **bez ez eo ar Vretoned ur bobl, bez ez eo Breizh ur vro, bez o deus ar Vretoned an droed da gavoud labour en o bro, hag an droed naturel da ren o aferioù o unan.** Sed ase ar pezh a embann, dibaoues, an **UDB** abaoe 13 vloaz

N'eo ket **Jiskar** a laro kemend-all ! Deuet eo d'ober e dammig aotrou dre amañ, miz zo. Petra zo chomet war e lerc'h ? Netra. N'eus ket gantañ nemed komzoù goulo, promessaoù d'hon touellañ ur wech ouzhpenn, gerioù o vont kuit, buan, evel ma vez kaset an delioù gant an awel. Ur velin awel, **Jiskar**, tra kén...

Prometet zo bet deomp ur «skrid-diazez kulturel». Prometiñ 'raer deomp pell zo un «ensavadur kulturel». Promessaoù, promessaoù... E gwirionez n'eus bet lavaret netra a-boues o tennañ d'ar Vretoned ha d'o c'hudennoù gant **Jiskar** pa'n deus graet e brezegenn ba **Ploermel**. Ur brezegenn ewid adkemer krog (pe klask ober) e-barzh ar stur eo bet prezegenn **b/Ploermel**. Gwall hejet eo bet ar mestr bras gant e vewel kozh **Chirac**, setu eo deuit da **Bloermel** da skoñ war an daol.

Kenkouz all en defe skoet war an daol forzh pelec'h. Ne oa ket daw dehañ dont amañ. En **Elysée** zo trawalc'h a daolioù da skoñ warne.

Re an tu kleiz gall (**PC, PS, MRG...**), frammet ma'z int e-barzh ar sistem gall, n'o deus ket gwelet pegen goulo 'oa prezegenn **b/Ploermel** ewidomp-ni Bretoned. Pe, m'o deus gwelet, n'o deus laret mann ebed.

Ur wech ouzhpenn, ez eo aet an tenn er c'hleuz e **Ploermel**. Ha peogwir ez eo chomet sioul ar strolladoù gall eus an tu kleiz diazezet amañ e **Breizh**, ez eo red mad d'an **UDB** adlaret hag adembann he c'hannadiez : **ar gwir o deus ar pobloù d'ober anehe o unan ar pezh a garont.**

Pa vo deuet er-maes an niverenn-mañ eus **Pobl Vreizh**, e vimp tost mat doc'h ar votadegoù ti-kêr. Sellit doc'h ar gartennig a zo amañ da heul : en ouzhpenn 80 kêr pe barres war ar maes e vo tud eus an **UDB** ewid poaniañ da vont e-barzh gant re an tu kleiz. Rag re an tu kleiz -ha pa vefent gall- eo ar re a labouromp gante, evel-just. Evelte e klaskomp muioc'h a justiss, a liberte, dre an hent nemetañ, ar sossialism. Evelte e klaskomp brewiñ nerzh an arc'hant, hag a vreñ peb tra.

Neuse d'an 13 ha d'an 20 a vis Meurzh, votit ewid re an tu kleiz ema re an **UDB** en o zouesk. Kassomp d'ar porzh mewelien ar gouarnamant a zo o vougañ **Breizh**, tud evel **Lombard, Berest, Ollivro, Laudrin, De Poulpique, Le Douarec, Morice, Méhaignerie, Cressard, Marcellin, Guernneur, Rohel**, ha ped ha ped all ! Tud o vevañ abaoe deg a vloawezhoù zo diwar goust digreskidigezh **Vreizh**, tud o vevañ diwar goust nerzh ha labour hon tud yaouank red dehe partial, didrous, da glask labour, e-kelid ha ma vez an aotrounez-se o sikour kass **Breizh** d'an traoñ. Un taol skubellenn, hag e vo netoc'h a-se an ti !

Re an tu kleiz gall n'int ket parfet, dre ma ne ansavont ket ez omp-ni **ur bobl hag ur vro**. Med un tamm braw a hent a c'hellomp ober gante warzu ar sossialism memes-tra. Klasket he deus **UDB** an unvaniezh, en desped da beb tra.

Ma'z eus eus **Breizh** hag eus ar **Vretoned** c'hoazh, ha ma vo anehe arc'hoazh hag a-benn ar c'hantved da zont, a-drugarez d'an **UDB** eo hag e vo.

Re wir eo : **heb UDB, Breizh ebed !**

UDB

Komanantit da **LE PEUPLE BRETON**

E galleg flour penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

A GASSE GOMANANT

Boutin : 20 L (1)

Skoaz : 30 L (1)

Estrenvro : 30 L (1)

AMÂN AN ARC'HANT

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2365-76

(1) Divêrkut ar gerioù na servijont ket

HARPIT POBL VREIZH

KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

Diâr ar listennadoù arall 2 408,10 L

8^d listennad

H.C., Naoned	20,00 L
Dalc'hit da voned !	
M.D., Roazon	70,00 L
Y.K., Grogam	20,00 L
B.L.F., Alger	20,00 L
Y.B., Fontenay-aux- Roses (92)	20,00 L
J. Benoît, Larmor-Pl	20,00 L
Dishanw, Bro-Iwerzhon ...	0,45 L
J.L., Roazon	20,00 L
J. Cotel, St-Quay-Por- trieux	8,00 L
Ur Gwenedour	150,00 L
R.R., Bleas (41)	5,00 L
A.M., Brest	10,00 L
D.J., Paris (18ed)	10,00 L
C.M., Landreger	10,00 L
P.A., Treleven	10,00 L
Gab Mer, Varades	10,00 L
J.P. - L.R., Vitry-aux Loges (45)	10,00 L

'Ar-un-dro 413,45 L

Bet roet da **b/Pobl Vreizh**
e korf 9 vis ged ar
lennerion 2 821,55 L

Da lared eo, tost d'an
argant red ewid moullif un
niverenn (1 500 skwerenn).
Trugarez, trugarez vras, a
greis kalon, da oll harperion
Pobl Vreizh.

N'ankouait ket :

Pobl Vreizh
KRP ROAZON 2746-79
CCP RENNES

Un troc'h kaos

E **Lopre** ne vez graet nemad gant ar brezhoneg e-barzh ar c'husul ti-kêr. Aet eo eta paotred **Pobl Vreizh** d'ober un tamm troc'h-kaos gant ar maer hag un nebeud kofisailherien, peisanted an oll anezo. Degemeret mad-kenañ e ti ar maer ; meur a vanne gwin ruz eus an dibab zo bet ewet ! Trugarez vras a lavar s'pailh **Pobl Vreizh** da vâer ha da dud vad **Lopre**.

POBL VREIZH — *P_d emao'h e-barzh ar c'hoñsailh neuse ?*

AR MAER — Unneg

PV — *Ewid ur barres ken bihar emao'h kement-se ?*

AR MAER — En tu all da 100 e vez 11, nebeutoc'h ewid 100 ne vez nemed 9.

PV — *N'emoac'h ket o vont da zigreskiñ, nann ? Sevel a ra kentoc'h ?*

AR MAER — Ingal. Bremañ eh eus leun a re yaouank o chom e-barzh an tiegezhioù, e-pad ur frapad diantaw.

UR C'HUSULIER — A-benn 15 vloaz ac'han e chaficho an traoù martese. Ewid bremañ emaoimp 150 a dud.

PV — *N'eo ket bras-bras, ur familh vras a-benn ar fin. Ha n'ho peus ket c'hoant da vezañ lonket gant ur barre. all tro-war-dro !*

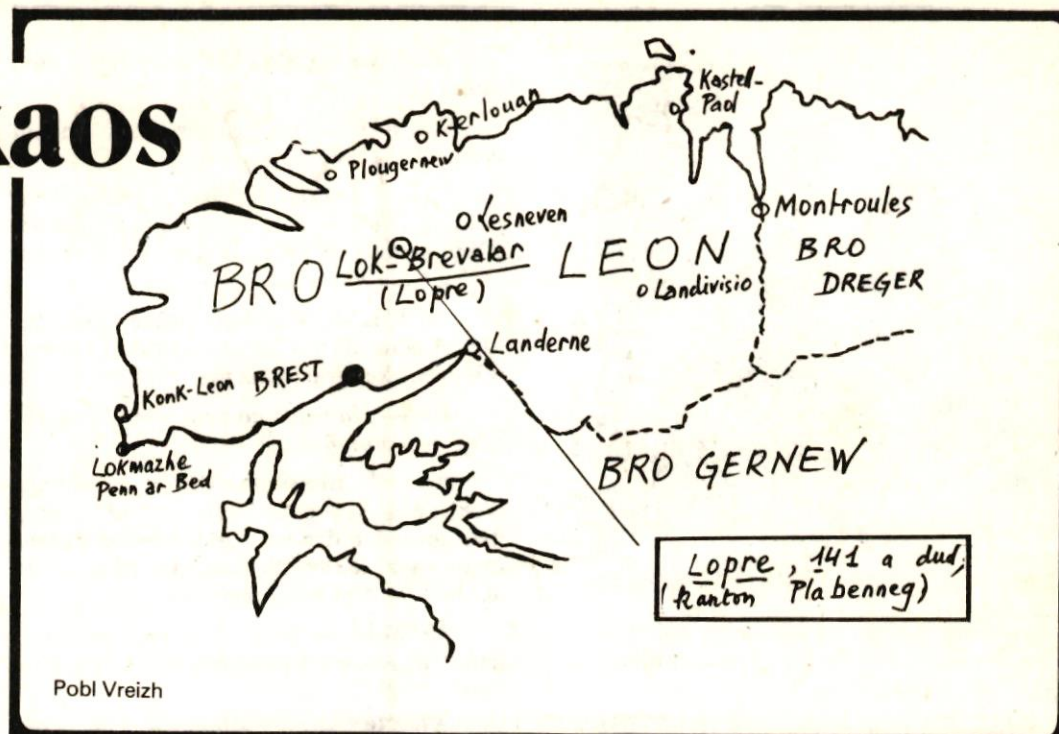
Ar Maer — Nann, n'eus netra da c'hounid.

PV — *C'hwî eo braw deoc'h bezañ evel-se !*

Ar Maer — Ya, peogwir amañ bremañ eh eus toud, an ti-kêr a zo newez ; e gis all zo artisaned...

PV — *Deus pelec'h eo deuet an hano braw a zo heni ho parres : Lok-Brevalar ?*

Ar Maer — Brevalar a zo ur manc'h bet deuet eus **Bro-Iwerzhon**, d'ar 6ed

gant peisanted LOPRE

kantved, hag e oa ur «navigateur» o pourmen dre ar bed ; e **Bro-Holland, Beljik** e oa bet iwe. Dre **Gerlouan** eo bet deuet betek amañ, deuet e-barzh ul laouer-vaen. Amañ eh eus tud leshanwet **Brevalar**

PV — *Setu emao'h dindan patronaj Sant Brevalar neuse. Ur sant mad eo, pe n'eo ket ?*

Tri goñsailher (assambles) — N'en deus graet droug ebed deomp diantaw !

PV — *Ped atant zo war ar barres ?*

Ar Maer — Seiteg

PV — *Da lavared eo, ar peb brassañ eus an dud amañ zo labourerien douar. N'eus ket micherioù all ?*

Ar maer — Bez 'ez eus ur c'halvez, ur marichal, ur meliner, un ispissiri ha 2 ostaleri.

PV — *Ped dewezh-arad zo e peb atant ?*

Ar maer — Amañ ar «moyenne» a zo dija tost da 40, ha douar mad. Ar muiañ a vez graet amañ ez eo saout ha moc'h

PV — *Kentoc'h «élevage» neuse ?*

Ar Maer — Ya, pas gwinizh, med maïs, boued ewid bewañ ar chatal.

PV — *Hag ar chatal a ya mad bremañ ?*

An trede konsailher — Fall a-walc'h ar jeu ganto toud, ar saout, ar moc'h surtoud, ma vije nebeutoc'h anezo ez afe gwelloc'h an traoù.

Ar Maer — Bezañ 'z eus broioù ewid ar moc'h, e-gis an **Holland** hag ar **Beljik**, hag a zegass maread amann dre ar **Marc'had Komun**, ha ni a zo plasset fall a-walc'h amañ. Sikouret int da zegass. Hag an traoù da brebar ar boued d'ar chatal a deu deus ar broioù all iwe.

PV — *Just a-walc'h, ne gavit ket drol ne vefe ket moaien da ober an traoù-se e Breizh ?*

Ar Maer — E **Breizh** ez eus tiegezhioù bihan, maread chatal enno toud.

PV — *N'oc'h ket bet lakaet da broduiñ kalz a voc'h, pe traoù e gis-se ?*

Ar Maer — Oblijet omp da ober, rag ewid ober krewier moc'h e rankomp rantabilisañ anezo gant kalz a loened.

PV — *Setu ne c'hell ket an heni bihan padoud neuse ?*

Ar Maer — Nann. War bord ar mor e c'hellont muioù gant al legumaj.

PV — *Ar boued chatal a vez degasset deoc'h eus pelec'h neuse ?*

Ar Maer — Eus **Breizh**. Usinioù alimant a zo evel **Duquesne-Purina, Unicopa...**

PV — *Ar re-se a ra n'eus forzh pessor pris deoc'h. N'oc'h ket mestr war ar pris ?*

Ar Maer — A nann ! Ni a rank plegañ ase. Ha red eo deomp plegañ adarre ewid gwerzhad.

PV — *Hag e pelec'h e werzhit ho moc'h neuse ?*

Ar Maer — Gwerzhed e vezont gant «des groupements» ha tud a deu war an dachenn da gerc'had anezo.

PV — *Bez 'emoac'h e meur a «groupe-ment» neuse ?*

Ar Maer — «En général» e vez choaset unan ha da c'houde ne vez ket chafichet.

Gwegen - Pobl Vreizh

Gwegen - Pobl Vreizh

An 3e K — Bez ez eus «des groupements» e rankes ober toud ganto : prenañ alimant ha gwerzhañ moc'h.

PV — N'ho peus ket bet re a viser amañ gant ar c'hredi ?

Ar Maer — Pa vez bloawezhioù e-gis ar bloaz-mañ, e vez muioc'h a boan ramboursañ.

PV — Be'peus bet ar prim ewid ar sec'hor memes-tra ?

Ar maer — Ya, newez touchet eo. Gwelloc'h e vije bet ma vije bet paeet kerroc'h al laezh deomp, hag ar moc'h, hag e vije bet aessoc'h da lakaad da lonkañ an dra-se d'an «opinion publique».

PV — D'ho soñj deoc'h, daoust ha bez zo bet tud a-eneb deoc'h war zigarez prim ar sec'hor ?

An 3^e K — Bez ez eus bet, ya, med ne welont nemed ar pezh a zo diouzh un tu iwe, med bet e vije bet gwashoc'h c'hoazh dezo ma vije bet paeet an traoù kerroc'h deomp.

Ar Maer — Bremañ, e-pad an haf, pa oa sec'h an traoù, ar re-se a douche o fae hefivel, ha ni amañ e vese un hanter nebeutoc'h a laezh, ha muioc'h a visoù.

PV — Red eo bezañ desket bremañ, ewid delc'her un'atant ?

An 3e K — Me n'on ket kiantaw ! Ar pezh a vank din eo «la facilité d'expression».

Ar Maer — Ar pezh a vank deomp ar muiad eo ar «gestion» : un atant bremañ a zo hefivel doc'h un afitrepris iwe.

PV — Ya, ober ar c'hoñchoù zo ur vicher all deoc'h, an tiegezh da lakaad da vont en-dro, hag ar c'hoñchoù d'ober memestra.

Setu ez eus un diferañs bras etre ar mod da vevañ war ar maes bremañ hag 20 vloaz zo.

Ar Maer — N'eo ket ar memes mod tamm ebed.

An 3e K — An heni en deus c'hoant mont e vakañsoù a ya.

PV — Lavaret ho peus bremañ ar pezh a vank deoc'h e oa «la facilité d'expression». N'ho peus ket bet deskadurezh a-walc'h ?

An 3e K — Ni hon eus desket ober «des dictées sans fautes» ase, med deskif kaoseal n'hon eus ket graet kalz iwe.

PV — Ha petra ho peus santet e vank deoc'h ar muiad neuse ?

An eil Konsailher — Ar brezhoneg n'en deus ket graet kalz a vad deomp diantaw... Un dra vil a zo bet graet deomp memes-tra, lakaad ac'hanomp da souchañ abalamour d'ar brezhoneg.

Ar Maer — Bremañ e vez gwelloc'h ganeomp kaoseal brezhoneg e-pad ar reunioù.

An 3e K — Nemed pa vez un teknissian bennag ase ganeomp, e rankomp kaoseal galleg gantañ, ha n'hon eus ket «la réplique».

PV — Er skol uhel oc'h bet un tamm bennag ?

Ar Maer — BEPC

An 3e K — Certificat d'études

An eil K — Me zo bet 4 bloaz etre toud

PV — Me dan deskadurezh ne ra ket peb tra ?

Ar Maer — Sikour un tamm a ra memes-tra.

PV — An teknissianed ase n'o deus ket c'hoant kaoseal brezhoneg ganeoc'h ?

An eil K — Lod anezo a gompren mad, med n'int ket kad da respont deomp.

PV — Kenkoulz e vije bet kaoud «les moyens d'expression» e brezhoneg iwe.

An eil K — Me zo bet en ur reunion **Kroas-Hent** (ur sossiete) e **Plabenneg**, ha n'eus bet kaoseet nemed galleg. Ur ger brezhoneg bennag zo bet d'ar fin nemedken

PV — Penaos e welit an amzer da zont amañ neuse ewid ar beisanted amañ e **Lopre** ? Mad ? Peotramant e vo nebeutoc'h anezo ?

Ar Maer — Nebeutoc'h, sur, ar bloawe zhioù kentañ bremañ ne vezo ket chafichamafchoù kalz.

An eil K — Adaleg 15 bloawezh, maread a dud a yelo kuit.

PV — Hag ar merc'hed yaouank bremañ, assantiñ a reont d'al labour-douar ?

An 3^e K — Muioc'h bremañ.

Ar Maer — Gwechall edo poanuis ewito iwe.

PV — Bremañ ez eo bet gwellaet an traoù war ar maes, e keñver ar c'honfort ha toud.

An 3^e K — En em gavet er memes «niveau» gant ar re all eh omp.

PV — Un dra martese a ra vad d'ar parresioù war ar maes eo ez eo aet an dud skuizh e kêr : re a drous, re verniet an dud war gorre egile, setu e teu c'hoant dezo mont da chom war ar maes.

An 3^e K — Ya, med pad da labourad se !

PV — Lavaret e vez a-wechoù ez eus kalz a baotred yaouank-kozh e **Bro-Leon**. Ha gwir eo kement-se c'hoazh ?

An eil hag an 3^e K — Gwir eo. Amañ ez eus maread. 9 bennag.

PV — Deus pelec'h e teu an dra-se. Ne vese ket kavet an tu da fortunian ?

Ar Maer — Ar merc'hed a zo bet aet kuit toud. E-barzh **Lopre** amañ ez eus bet un toullad merc'hed yaouank, ha toud int dimezet da vont kuit. N'eus chomet plac'h yaouank kozh ebed kasimant. Ar merc'hed a oa braw, kredabl !

An 3e K — D'ar poent-se, chom war ar maes a oa un disenor.

PV — C'hwiz zo e penn un tiegezh neuse hoc'h unan ?

An eil K — Ya. Gant saout.

PV — An dra-se zo labourus, n'eo ket ?

An eil K — Beteg-henn e kavan ur «retraité» ase, daou-zeg vloaz ha tri-ugent.

PV — Bez zo mekanikoù da c'horro ar saout ?

An eil K — Ya, med ken labourus eo memes-tra, peogwir ez eus muioc'h anezo : a-raog 'm boa 12, bremañ 'm eus 40.

Ar Maer — 'Barzh ar vro-mañ al labour-douar a chomo, abalamour d'an douar, a zo mad. An «organisation agricole» a zo iwe diasezet mad. Ur «laiterie» a zo e-kichen, e **Ploudaniel**, hag un all e **Plouvian**. Ni a zo plasset mad, ar c'hlima dre amañ a vez umid a-walc'h, setu e vez peurifi.

PV — N'ho peus ket graet ar «remembrement» amañ ?

Ar Maer — Nann, amañ zo bet graet «des échanges amiables» tamm-ha-tamm ; groupet e oa an daouaroù dija, hag a zo gwelloc'h ewid ar «remembrement».

PV — Gwechall e oa familhoù bras dre amañ, 'm eus aon ?

Komanantit da b/POBL VREIZH

Ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn
B.P. 304 — 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

A GASS E GOMANANT :	AMÂN AN ARC'HANT :
boutin : 20 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1)	dre chekenn-vank (1)
(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket.	CCP RENNES 2746-79

Gwegen - Pobl Vreizh

Ar Maer — Ataw ez eus ; e maread eus an tiegezhioù ez eus 4 pe 5.

PV — Aessoc'h eo memes-tra sevel bugale bremañ ewid zo vloaz zo.

Ar Maer — Sikourioù a deu memes-tra, an «allocations familiales».

An 3e K — An «allocations familiales» a represant TVA ar mais, «à peu près».

PV — Un dra vad eo ar Marc'had Komun ewidoc'h, pe n'eo ket ?

Ar Maer — Bremañ ne vije ket moien ober heblañ. N'omp ket gouest da zont war hor c'his kén. Martese ez eus traoù mad ha traoù fall, med aet omp, loc'het omp.

An eil K — Ar pezh a zo diaes war ar maes eo n'eus ket assurafis ebed ewid gousoud pegement e vezo gwerzhet an traoù.

Ar Maer — «Tributaires» eh omp «des cours».

Ni hon eus afer deus traoù bew : al laezh ma ne c'heller ket reiñ anezañ, e ranker taol anezañ kuit.

PV — 2 pe 3 bloaz zo 'z eus bet kasset d'ar poubel gant paotred al legumaj n'ouson ket ped a donenn artichad ha brikoli : n'ho peus ket c'hoant, c'hwil, d'ober kemend-all gant al laezh, nann ?

Ar Maer — Graet ez eus bet, 2 pe 3 bloaz : memes-tra ez eo kaled ober an dra-se.

PV — Ne gav ket deoc'h e vank un dra bennag dre amañ : usinoù da dransformiñ ?

Ar Maer — Eo.

PV — Peogwir e vez kasset ar chatal e lec'h-all pe e bew pe lac'het, ha goude-se e teu ar produoù transformet deomp en-dro...

An eil K — An dra-se a zo un afer kapitalist kentoc'h... Ur stal e-gis Landerne a ra n'ouson ket ped miliard a «chiffre d'affaires», ha n'int ket gouest da baeañ al laezh deomp. Setu n'eo ket sikour ar re-se a ranker, peogwir ez a falloc'h an traoù. Gwelloc'h sikour ar re vihan.

PV — Santoud a rit n'oc'h ket mestr war an traoù ?

An eil K — War ar peont-se n'omp ket, na tost da vezañ.

Ar Maer — Amañ e-barzh ar vro iwe eh eus ur «politique alimentaire» : n'eus ket c'hoant paeañ muioc'h, da nompas lakaad an «indice» da sevel.

An 3^e K — Da va soñj n'eus ket moaien ober heb ar c'hapitalism ; n'ema ket ar sossialism er Frañs c'hoazh.

Ar Maer — Diferant mod a zo da vezañ kapitalist iwe.

An eil K — Bez 'zo «des bons» ha «des mauvais capitalistes».

PV — Martese ez eo heñvel ewid ar sossialisted iwe ?

An eil K — Ya, med beteg-henn, ar re a zo bet n'int ket gwelloc'h ewid ar re all iwe.

PV — Evel-just, med arabad degass an traoù-se eus an diavaes ; an traoù-se a rank bezañ graet ganeomp ni hon unan.

Ar Maer — Landerne ha Plouvian a zo kapitalisted m'ho peus c'hoant, nemed e reont mod ar vro, peogwir ez eo un dra deus ar vro, ha peogwir e paeont kerroc'h deomp.

PV — Memes-tra eh eus un dra ha n'eo ket just : e c'hell ur peisant labourad war goll.

Gwegen - Pobl Vreizh

An eil hag an 3^e K — Ar «salaire» deomp-ni ne vez ket uhel.

PV — Bez ho peus tammou distrakcionoù memes-tra ? Me lavar distrakcionoù graet ganeoc'h hoc'h unan. N'eo ket an tele, an dra-se zo un dra degasset deoc'h.

Ar Maer — Un tamm gouel bennag beb an amzer.

PV — Pessort c'hoarioù 'vez dre amañ ? N'oc'h ket dañserien kement-se ?

An 3e K — Ar re yaouank a zo komafset.

An eil K — An dra-se n'eo ket ni eo memes-tra.

PV — Gwechall e Bro Leon e vese graet teatr e brezhoneg. Ne vez ket graet an dra-se kén ?

An 3e K — Amañ ez eus bet graet, martese 15 vloaz zo.

PV — Plijadur ho pezh o selled douzh an tele, peotramant e kavit n'eo ket ewidoc'h ?

An eil K — An hanter eus an traoù eo gwelloc'h nompas gweled anezo.

PV — Ne vez ket roet ar gomz d'al labourer ?

Ar Maer — A nann !

An eil K — An tele a zo e Paris, ha n'eus hano ebed deus ar vro. Télé-Bretagne a vez d'an eur emañ oc'h ober da labour diouzh an nos.

PV — Ne vije ket mad deomp kaoud ur radio hag un tele deomp-ni ?

An eil K — Ne vije ket fall ewid ar vro ha ne raje droug da zen ebed.

PV — Martese omp re fur, re gentil.

An eil K — N'eus kén 'med plastikañ adarre neuse.

Ar Maer — N'eo ket hennezh, ar moaien-se, an heni mad.

NOTENNOÙ

troc'h-kaos : causette ; kusul, kusulier, koñ-sailh, koñsailher : conseil, conseiller ; ski-pailh : équipe ; ur frapad : un moment, un bout de temps ; atant, feurm, tiegezh, menaj, tachenn : ferme, exploitation agricole ; ur c'halvez : un charpentier (menuisier) ; de-wezh-arad : journal (en Léon, un 1/2 hectare) ; chatal : bétail ; maread : une grande quantité (ur bern, ur bochad, kalz) ; an heni se prononce (an ini) en Léon et en Trégor, (an heni) dans la plus grande partie de la Cornouaille et (en han-ni) en Vannetais ; diantaw, ataw : en tout cas ; kad, kapabl, gouest, barreg : mesure de ; un toullad : un nebeud, ur bern ; loc'het omp : nous avons pris le départ.

PV — Petra 'soñjit deus ar «regionalisation» neuse ?

Ar Maer — Un dra all deuet eus a **Baris**, n'eo nemed un hano.

PV — Ha petra soñjit ma vefe ur gwir gusul e Roazon, ewid aferioù ar vro, ur «parlement breton» ?

Ar Maer — Hanwet gant ar bobl ! Un dra vad e vije, ma'n dije da c'houde «les moyens» da aplikañ ar pezh a vije dessidet ganto ! Eno emma toud.

PV — Daoust ha n'ema ket an dud o c'hortos an dra-se ? Perag ne vije ket kasset ar peb brassañ deus impoioù **Breizh** ewid soursial deus **Breizh** ? Emeur o prometij deomp «le plan routier breton» abaoe 69. Sañset e oa da vezañ echuet warlene, ha n'eus graet nemed un hanter anezañ c'hoazh. Gant an arc'hant a vez ezomm anezo d'ober 500 m «Boulevard périphérique» **Paris** e c'helfed ober 100 km hent bras pewart riboul.

Ar Maer — Ni a zo o finañsal metro **Paris** hag an heñchoù tro-war-dro ha n'eo ket ewidomp-ni eo. Ne deu netra deomp-ni deus «budget routier» ar **Frañs**.

PV — Sort ebed. Ni 'vez pompet an traoù diganeomp. An arc'hant a ya kuit.

Goulc'hen — Memes an dud.

Ar Maer — An dud bet skoliet, bet toud ar misoù ganto amañ a ya kuit goude da labourad da lec'h all, ha da c'houde pa vezont kozh, e teuont amañ adarre ; toud o buhez, pa'z int bet o raportiñ, a zo aet d'ar penn all.

PV — Toud ar bec'h a gouez warnomp n'eo ket just an dra-se.

An 3e K — N'eus ket labour dre amañ.

PV — Daoust hag eñ ez eo an dra-se un dra da badoud, ur «fatalité» ? N'eus ket moaien deomp, sevel hor penn da lavared : echu eo ? Lavaret e vez deus ar Vretoned ez int tud sentus hag a oar plegañ...

An 3e K — Bet int bet.

PV — Chom a ra bew ar brezhoneg amañ ganeoc'h memes-tra !

An 3e K — N'omp ket jenet tamm ebed o kaoseal brezhoneg dirag an dud.

PV — Echu eo amzer ar vezh bremañ

Ar Maer — Ya, echu eo. Amañ zo bet un amesog deomp hag a zo bet oc'h ober e goñje er marin hag a zo bet er **Russ** ; bet eo bet akostet, abalamour d'ar «pompon», war ar ru, hag e oa bet goulennet digantañ deus pessort rejion e oa, hag en doa lavaret e oa eus kichen **Brest**, hag e oa bet respontet dezhañ : «Neuse c'hwil a gomz brezhoneg» hag e oa ur Russ bet e **Brest** goude ar vresel, hag a ouie brezhoneg.

PV — Ne vez ket tud eus ar skolaioù o tont da zeskiñ brezhoneg amañ ganeoc'h ?

Ar Maer — Nann, med e lec'h all ez eus

An eil K — Ha ne vez ket kollet re a amzer ganto ? Bez 'm eus gwelet unan hag a zo bet e **Gwiseni** ewid an dra-se. Ar re gozh a zo kountant bras o weled ar re yaouank o tont en-dro d'ar brezhoneg e gis-se.

PV — Pe oad out, Goulc'hen ?

Goulc'hen — 23.

PV — Ar re a zo yaouankoc'h ewidout a oar brezhoneg memes-tra ?

Goulc'hen — Pas kalz amañ e **Lopre**.

An eil K — Hemañ en deus desket da gomañs iwe ha bet e-touesk an dud da labourad ouzhpenn.

Ar Maer — Ha bez ez eus re yaouank c'hoazh hag a zo o teskiñ brezhoneg ganeoc'h ?

F.M. — Unan bennag zo, med n'eus ket kalz, peogwir e teu ur brezhoneg war-lerc'h toud an traoù all. Ne servij nemed un tamm bennag, da skwer pa vez paket un nebeud poeñchoù en tu all da 10.

Goulc'hen — Ewid ar «bacc», un tam-mig bihan.

PV — Dister e chom plass ar brezhoneg, forzh penaos.

Ar Maer — N'eo ket normal ! Bez ez eus tud eus kêr ha ne vez ket o familh o komz, hag a vez o teskiñ memes-tra.

PV — Ar re-se muioc'h ewid ar re all. Goulc'hen amañ a zo un «exception» : ar peb brassañ eus ar re a zo o teskiñ a zo tud eus kêr hag e ra ar brezhoneg diouwer dezo.

An eil K — Ma teufent en hon touesk ase !

Ar Maer — Ar saout a deu da gompren !

PV — Bez ez eus kalz parresioù e-gis amañ hag e vez graet ar c'husul munissipal e brezhoneg ?

Ar Maer — N'eus ket. Lanarvill... med bremañ ez eus un Devincelles hag a gomz galleg, setu ne vez ket graet kén.

PV — Setu e vez pleget doc'h hennezh diouzhtu. Pa vez 100 den o komz brezhoneg hag unan o komz galleg, e vez pleget da hemañ.

Ar Maer — Maleürus eo.

PV — Truezus. Red eo lakaad anezañ da zeskiñ. Setu ase ar Vretoned !

Ar Maer — Tud re vad, kwa !

Bec'h etre COLIN hag ARZEL e Roazon :

Ar presidant COLIN a-eneb d'ar brezhoneg !

War Ouest-France an 17-2-1977 (kelaouenn veur ar vro eo, keda ?), hon eus gallet lenn ne vije ket saotret c'hoazh diw-skouarniadoù ar gannaded rannvro gant posioù brezhoneg. **Alfonis Arzel**, kusulier kanton **Gwitalmese**, a oa bet war-nes goulenn un dra bennag diwar-benn «Skol-Uhel ar vro», a zo da vezañ savet en un tu bennag e Breizh-Isel. Gwashoc'h, an tamm stelugeurenn-se a oa e soñj implij ar brezhoneg ewid se ! Dre c'hañs e oa ase ar presidant **André Colin**. Ne vo ket ledet teil ar brezhoneg war leton kempenn ar C'husul-Rannvro.

Daou zewezh goude e lenner, war an

Ouest-France ataw (19-2-1977) e vo bodet ur c'homite gant ar prefed-rannvro ewid gorif ar vi dozvet gant **Giscard** e **Ploermel** (ar «charte culturelle»). Piw eo ar yar a zo bet kavet da gentañ ? Presidant ar C'husul-Rannvro, evel-just !

Petra lared ewid achuif ?

- Vioù trogor zo da gavoud c'hoazh ;
- Daouetus ne c'hell ket unan merwel gant ar vezh, rag yac'h ha bew ema c'hoazh an Ao. **Colin** beteg-henn.

Ivon Gourmelon

KEMENNADENN

U.D.B. PLISTIN

Savet e vo di-zale ur gevrenn newez eus an U.D.B. en **PLISTIN** (Bro-Dreger).

Piw bennag a vefe intereset, dehañ skrivañ pe pell gomz da :

1 - Loarañs **LINTANFF**
11, ar penn-kêr 22310 **PLISTIN**

2 - St de **SAINT-LAURENT**
Pellg : 20 35 34

Gwegen - Pobl Vreizh

AR FALZ

KELAOUENN DRIMISIEG AN EMSAV DIASEZET GANT YANN SOHIER
BODET ENNAN SKOLAERIEH HA KELENNERIEH VREIZH
A-DU GANT UR SKOL VREIZHEG HA LAIK GWIRION

Lennit ar Falz ! Komanantit d'ar Falz !

(30 LUR EWID 6 NIV.)

AR FALZ, Str. Kan-ar-Gwez — 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-26 H ROAZON

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roif, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sôrt ha keleier
80 pajenp e peb niverenn - Rener : Ronan Huon

komanant : 35 L — Studierien : 25 L

Tefizorer-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST-SERVAN 35400 ST-MALO - CCP 5349-06 PARIS

Un toullad sifrou a laka da brederiañ

Kustum e vezer da glewoud difenerien ar gouarnamant o lavaroud ez a mad an traoù e Breizh, peogwir ne goll kén ar vro he zud evel gwechall. Sañset e vefe zoken adkroget niver an dud da greskiñ... E c'hell an dra-se bezañ gwir, med gwelloc'h'he vefe selloud a dost. En em c'houlenn, da skwer, piw a ya kuit (reou yaouank ?) ha piw a zeu (reou gozh ?). Med n'eo ket ar sifrou olleg-se a ra danvez ar pennadig-mañ.

Pa reer war-dro ar skolioù, e taoler pled doc'h niver ar skolidi hag ar rummadoù bugale a vo skolidi ar bloawezhioù a zo o tont. Ar sifrou a weler neuse a ro un tañva eus da-zont ur vro, a ziskouez war bessort hent ema, daoust ma ne vo santet da vad an traoù nemed a-benn deg pe pemzeg vloaz ac'han.

Setu 'ta un nebeud sifrou a gaver ewid **Penn-ar-Bed**.

Beteg warlene e kreske niver ar skolidi er c'hlassoù-mamm, koulz er skolioù stad hag er skolioù beleien : 43 653 e 1974-1975, 44 160 e 1975-1976. Ar bloaz-mañ e tisken an niver-se da 43 934. Bet 'eo-bet tizhet warlene an niver brasañ a skolidi biskoazh bet e skolioù-mamm **Penn-ar-Bed**, dre ma 'z eus bet graet ur striv bras ewid kass ar muiañ possubl a vugale d'ar skol adaleg daou vloaz (56,35 % eus ar vugale daou vloaz a ya d'ar skol, diaes eo ijinañ e c'hellfe mont kalz muioù-h !).

Ma seller un tamm war-du an da-zont, ez eo ar re-mañ jedadurioù ar statistikerien ewid ar skolidi etre **2 ha 5** vloaz en oll glassoù ar skolioù stad : 27 539 skoliad e 1977-1978

(973 skoliad nebeutoc'h eged ar bloaz-mañ !)

26 366 1978-1979
(1 173 nebeutoc'h eged e 1977-1978
2 147 nebeutoc'h 'ged ar bloaz-mañ)

25 343 1979-1980
(1 023 nebeutoc'h 'ged e 1978-1979
3 169 nebeutoc'h ewidar bloaz-mañ)

Ken gwazh all e vo an traoù er skolioù beleien, n'eus arvar ebed. Diasezet eo ar sifrou-se war niver an dud ganet en departamant. Ped eus ar re-se a vo aet kuit, o zud skarzhet gant an dilabour ?

Poent eo chañch penn d'ar vazh !

Evel-just, ne vo ket santet diouzhtu etedoù sort darvoudoù, kreskiñ raio (nebeud-tre) niver ar skolidi er c'hentañ derez hag en eil, e-pad ur pennad c'hoazh.

Disingal tre koulskoude, **Kreis Breizh** hag ar **C'hap** da skwer, a dro da ouelec'h prim ha prim. War dachenn **Akademiezh Roazon** ez eo taget an holl departamantoù gant an heveleblekñved (zoken **Il h ha Gwilum**, daoust ma kresk kalz niver skolidi ar c'hentañ derez er mare-mañ, peogwir e tedenn **Roazon** un darn eus tiegezhioù yaouank an departamantoù all).

Ema poblañs **Breizh** o koshaas muioù-h mui. N'hell ket bezañ ur sin vad. Ewid chañch an traoù, ez eo red stourm ewid kaoud labour ha gelloud bewañ er vro, ewid stourm, ez eo red bezañ stag doc'h Breizh ha kaoud fiziañs en he da-zont, un da-zont n'hell bezañ nemed sokialour.

Milio Kerfeunteun

Yaouankisoù Breizh : ka kavoud a rafont labour en o bro a-benn un toullad bloawezhioù ac'hann ?

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh

Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19...

Sin :

Da gass en-dro da :

(troc'het pe adskrivet)

U.D.B. - B.P. 304
29273 BREST CEDEX

Brest, 14 a vis Genver 77
Kamaraded,

Amañ zo ugent lur 'wid ur c'homanant da **B/Pobl Vreizh**. Me zo stourmer (emsaver ?) 'barzh ur strolad all, med ur gelaouenn e 'brezhoneg penn-da-benn' zo poues. Difenn hon pobl Vreizh, e brezhoneg, war an tu kleiz, zo poues iwe. 'M eus ket memes mennoioù 'gistic'h diwar-benn penaos ober (med deus memes tu on, a gav din), peogwir ez on ur 'gochist irresponsabl'. Ale ! Salud !

Va gwellañ gourc'hemennoù ('gis-se 'vez laret ?) komunour (ist ?) ha Breton.

Fulup Rogel, Brest

Eskusit ac'hanon : n'on ket ken mad-se e brezhoneg.

Bleas, 1añ a vis C'hwevrer 77
Kamaraded ker **Pobl Vreizh**,

Tremen poent eo din adkomanant-ti d'ho kelaouenn, ha setu perag e

kassan deoc'h al lizher hag ar chekenn-mañ.

Hag e tell din lavared deoc'h ez eo gant plijadur e ran kement-se. Ne vennan ket roñf mel deoc'h gant al loa vras, med burzhud e kavan ho stourm ewid adroñf d'ar bobl vreizheg hec'h enor hag he yec'hed dre an hent possubl nemetañ : ar sossialism.

Meur a strollad breizheg zo aet d'an traoñ, dre ma oant rannet war an dachenn bolitikel. Med bez 'emaoc'h-c'hwi a-du ewid difenn Breizh ken-koulz hag ar sossialism, ar pezh a zo diaes, med efedus ; rag-se ma vez adsavet Breizh-hag adsavet e vo-ez eo ganeoc'h e vo graet a-dra-sur.

Kement ha kemer perzh en ho stourm tamm-pe-damm e kassan deoc'h un nebeud gwenneien da heul va c'homanant : n'eo ket kalz tra, med ne c'heller ket ober kalz tra ouzhpenn pa vezer o chom pell diouzh Breizh evldon-me, en ul lec'h ma n'eo ket stank ar Vretoned ennañ.

A greis kalon eo e kalonekaan ac'hanoc'h ha -peogwir n'eo ket re ziwezad c'hoazh, e hetan deoc'h ur bloawezh mad ha frouezhus.

Gant va gwellañ gourc'hemennoù.

R. Rilly

Brest, d'an 31 a vis Genver 77

Kenroad ker,

Komanantiñ a ran da **b/Pobl Vreizh**, rag poues-kenañ eo saveteiñ ar brezhoneg, peotramant ne vo biken dishual Breizh, daoust dezi da vezañ bet dieubet war dachenn an ekonomiezh.

C. Pronost, Brest

Kasset zo bet da **b/Pobl Vreizh** ged ur lennour a Vro-Gwened ur skritell e kemenn ur fest-nos er mod-mañ : 'fest-noz de la St-Valentin (patron des amoureux), organisé par les supporters de l'A.S. Plouharnel, avec les frères Kergosien, Magadur, Le Port Marie-Annick et son accordéon'.

Hag e skriv ar lennour-se kement-mañ : 'Setu unan ag ar skritelloù bravañ 'm eus-me biskoazh gwelet dre-mañ !'

Gwashañ tra zo : sonerien a gaver ewid moned da vokitñ pe da serriñ argant e 'abadennoù' sort-se !

Man gwellañ gourc'hemennoù deoc'h ewid ho kelaouennoù.

Ur lennour a Bondi

Ar vot en Poullaouën -

5 Maë 1929

Abenn ar bemp a viz Mae, an holl elektourien
A vo galvet da voti vit ar gonsaillerien.
Diou listen, em euz klevet a zo klask hor mouezioù,
Hini ar Gwir-Republik hag hini'r Bombansou.

Ar listen Socialist eo an hini genta.
Gouest eo da renta servich dan holl er barrez-ma.
Rag an dud a zo ennihi a gar ar Liberte.
Roit dezho ho mouezioù, sikouret vec'h gante.

An eil, certen, a zo gwen, choazet eo gant an nobl,
Ma roit dezhi mouezioù, vo ket euz ar bobl (le peuple)
Elec'h gwelat hon hent-hou ha rei domp sikourioù.
An archant e vo kaset d'ober siminaerioù.

Biskoaz den ne neuz gwelet listennoù vel d'ezhi :
E kichen kure ar Bourg 'ma person ar Guilly !
Daou varc hadour pedennou, gwechall en konkuranz,
En em zervij, da drompla, deuz ar memez balans.

Eharz konsail an Iliz pe kestral gant ar plad
Ema paotred Loheac ha dre-ze sellet mad ;
Marteze 'assurint deoc'h int republikanet...
N'euz boket da Marianna garfent vefe mouget.

Gant o manierou ken faoz hag ho aer benvidik
E gredint domina'r vro, mez ni nomp ket spontik.
O chipennou e vo prest 'ben ar bemp a viz Mae
Ha tomhoc'h e vo dezho moned dar ger goude.

Lod ane n'aint ket dar ger, kouska raint gant « Biquette
Kalz re leun e vo ho c'hof, ne nont ket vit kerzet ! (1)
Ar chipen roit dezho gant an elektourien
O miro demeuz ar reo, demeuz ar yenijen.

(1) Gant Biquette Marianna Rog... assemblez gant l.-l. pe lan.

Neuz ket pell en Landerne, eo bet hon azennet :
Daoulinet war ar biasen, en aint bet prometet. —
— Ober brezel dar skolioù ha dan holl skolaerien
— Ampech an deskadurez euz bugale'r beorien.

— Neuz nemed hiniennou, demeuz ar vugale
— A dlefe beza disket, ni zésir kement-se !
— Ar re benvidik, hepken, a verit kommandi
— Ha kement a zo dister, chom ato da beuri !

— An allocasionnou, tout evit ar re vraz
— Ar pansionnou kant dre gant e vo roet d'e c'hoaz ;
— Mouezioù ar c'hlianted-ma, n. a zo zur da gaoz.
— Gouzout e ramp int blesset en kombat Pont-ar-Zaout !

— Gant ar « requisition », hardi dar re vihan,
— Hag hon devezioù hent-braz, taolomp varnè buhan ! —
Aze velit ar programm ordrennet dar re ven
Hag heuliet e vo gante, mar ve sod Poullaouën.

Gant ar c'hoant da doueli, c'hoaz meur a c'hinaouek,
O c'homzou a zo ken flour araog ar votadek.
Na fiet ket, me ho ped, er c'hizier o kousket,
Rag trahisset e vec'h zur, mar e vezint hanvet.

Setu c'houi avertisset, a gredan, mignonet. —
— Araog moned da voti choazet mad ho pillet
Ha laket eharz ar voest listen Pierre SALIQUÉ
Warnezh t'warnugent, tout deuz ar memez liou.

Na louzet ket anezhi gant paotred lostou gwen —
— Lezit ar re-ma 'goste da viska ho chipen —
Parrez Poullaouën jamez ne vezo nemed ru,
Hag ar war-ana, muioch c'hoaz, ni zalc'ho ferm d'hon zu.

